

DE LAAG ONTWIKKELDE GEBIEDEN

1. *Naar een grotere menselijke solidariteit*

He probleem van de laag ontwikkelde gebieden is niet alleen een technisch en een economisch probleem maar bovenal ook een menselijk probleem. Het gaat niet in de eerste plaats om het niveau van technische en economische ontwikkeling maar om de ontplooiingsmogelijkheden van de mens. We maken een onderscheid tussen de laag ontwikkelde gebieden in Azië, Afrika en Zuid-Amerika en de hoog ontwikkelde gebieden in West Europa en Noord Amerika en vervallen in de neiging om de situatie van ons standpunt uit geheel te beoordelen. De term „laag ontwikkelde gebieden” is misschien daarom minder gelukkig omdat hij te veel nadruk legt op de technisch-economische ontwikkeling en te weinig op de menselijke kant van het probleem.

Op zichzelf hoeft het laag ontwikkeld zijn nog geen probleem te vormen. Wanneer wij van sommige primitieve stammen in de binnenlanden van tropisch Afrika of Nieuw Guinea overtuigd zouden zijn, dat zij op hun wijze levend gelukkig zijn, door een zekere natuurlijke immuniteit beschermd zijn tegen de meeste ziekten die daar voorkomen, met hun primitieve middelen uit de rijkdom van de tropische natuur voldoende in hun levensbehoeften kunnen voorzien, dan zouden we geneigd zijn om hen liefst in hun primitieve gelukstoestand ongemoeid te laten, te voorkomen dat zij door meer ontwikkelde en daarom meer hebzuchtige volken onder de voet worden gelopen, en zeker zullen wij als humanisten niet de behoefte gevoelen om hen tot onze levensopvattingen te bekeren en hun de zegeningen van onze beschaving op te dringen.

*
* *

Maar we leven niet meer in een wereld waar zulk een isolement gehandhaafd kan blijven. De moderne productie-techniek en de wereld-economie hebben alle delen van de wereld tot een onontwaaarbaar geheel samengestremgeld. De moderne beschaving heeft ook de woonorden van de primitieven met geweld opengelegd en ingeschakeld in het netwerk van de moderne economie en massa-communicatie. Over alle delen van de wereld is een veelvoudig netwerk gespannen: een netwerk van grondstoffenaanvoer en goedertransport, van informatievoorziening en reclame, van toerisme en politieke propaganda. Een ononderbroken stroom van grondstoffen vloeit uit alle delen van de wereld naar de moderne productie-centra, en van hier uit een stroom van productie-goederen naar de verbruikers en afnemers.

Deze wijze van moderne massa-productie en consumptie heeft een nieuw levenspatroon geschapen, een nieuwe wijze van denken en handelen, een groeiend samenstel van nieuwe behoeften, nieuwe verlangens, nieuwe waarden. Met het bestaansfeit van deze moderne beschaving worden ook de primitieven in Afrika en Azië geconfronteerd. Hun eigen traditionele levenspatroon wordt er door beïnvloed en gewijzigd. Ze zijn meegezogen in de maalstroom van de industriële massa-productie. De groeiende vraag naar grondstoffen heeft ook hun woongebied voor exploratie en exploitatie opengegooid. Ze worden betrokken in het productieproces ook zonder dat zij er actief aan deel kunnen nemen en van de vruchten kunnen meegenieten. Nieuwe behoeften worden geschapen. De maatschappelijke verhoudingen worden losser gemaakt. Maatschappelijke groepen worden uit hun oude verband gerukt. Het bevolkingsaantal groeide, zonder dat de voedselvoorziening met zijn verouderde methoden hier tegen opgewassen was. De plattelandsbevolking verpauperde. In de steden hoopt zich een massa van bezitlozen en werklozen op. Enkele bezitters kunnen van de situatie profiteren. Ontdekking van bodemschatten, olieconcessies, oprichting van industrieën met buitenlands kapitaal brengen weelde aan een kleine groep profiteurs.

Dit beeld van schrille tegenstelling werkt op het menselijk bewustzijn. Het probleem is een menselijk probleem. Het gaat om de nood en ellende van mensen. Van honderden miljoenen mensen. Mensen in bittere armoe, in voortdurende honger, met slopende ziekten, mensen onder onvoorstelbaar slechte levensomstandigheden. Het intensievere contact en verkeer vestigen herhaaldelijk de aandacht op hun bestaan. Hun aanblik wordt een schreeuwende aanklacht tegen elk besef van menselijkheid en menswaardigheid.

Deze lijdende mens is de kern van het probleem van de laag ontwikkelde gebieden. Bewogenheid om deze medemens-in-nood is de drijfveer tot onze bezinning op dit wereldprobleem. Veel wordt gedaan om dit leed te verzachten. Veel, maar toch altijd nog onvoldoende. Zo omvangrijk is het leed dat alleen gezamenlijke krachtsinspanning het kan overwinnen. De maatschappij zelf, de wijze van samenleven in de wereld zal moeten veranderen. De wijze van produceren is ergens fout. Ergens is er overvloed en zijn er producten-overschotten, en ergens anders is er massale honger en gebrek, en zijn ernstige en blijvende tekorten. Hier ligt een gigantische taak die alleen in internationaal verband kan worden uitgevoerd.

Het zwaartepunt ligt in de laag ontwikkelde gebieden zelf. Er is gebrek aan voedsel. De voedselproductie moet dus worden opgevoerd. De landbouwmethoden moeten worden verbeterd en gemoderniseerd, meer land moet in cultuur worden gebracht, kunstmestfabrieken worden opgericht, bevoeiingswerken worden aangelegd. Er is armoede in grote lagen van de bevolking. De welvaart moet vergroot worden, de koopkracht worden verhoogd. Daarvoor moet de industriële productie worden opgevoerd en verruimd, nieuwe arbeidsmogelijkheden moeten worden geschapen. Grote kapitaalsinvesteringen zijn nodig. De medische verzorging moet worden uitgebreid. De woontoestanden moeten worden verbeterd. Meer en beter onderwijs is nodig. Een integraal ontwikkelingsplan groeit. De uitvoering van deze plannen eist toewijding, samenwerking, deskundigheid, veel tijd, veel geld en materiaal, veel arbeid. Internationale samenwerking is onmisbaar, voor de kapitaalsvoorziening, de materiaalvoorziening, het wetenschappelijke onderzoek en de uitwisseling van technische en wetenschappelijke gegevens.

*
* *

Maar vóór alles is nodig een basis van menselijke solidariteit. Solidariteit in het verband van de kleine groep, de werkgemeenschap waar iedere taak afzonderlijk moet worden uitgevoerd en voorbereid. Solidariteit in het verband van de nationale samenleving, omdat grote offers aan arbeid en inkomen moeten worden gevraagd. Solidariteit ook in internationaal verband om de juiste sfeer van constructieve samenwerking te garanderen en te voorkomen dat technische en economische hulp worden ondergeschikt gemaakt aan politiek-strategische doeleinden. Het besef moet groeien dat het probleem van de laag ontwikkelde gebieden een probleem is van de gehele mensheid, ons aller probleem. Het gaat om ons en onze medemens. In de directe identificatie met deze medemens ervaren wij de historische lotsverbondenheid.

Het is deze ontdekking van menselijke solidariteit die stuwkracht verleent aan alle plannen tot wereldhervorming. De massa is losgeslagen en versplinterd uit gebrek aan solidariteit. De massa verpaupert wanneer de enkeling denkt aan eigen belang en de eenheid met de medemens niet voldoende ervaart. De massa herwint de kracht tot revolutionaire hervormingen door de ontdekking van massale saamhorigheid. Grote hervormers als Marx en Gandhi hebben bijgedragen tot de versterking van het bewustzijn van menselijke solidariteit. Marxisme en Gandhisme zijn bezig de Aziatische massa's te integreren en te stuwen naar verstrekkende maatschappelijke en economische hervormingen. Drijfveer is de menselijke verontwaardiging over menonwaardige toestanden. Stuwkracht is de menselijke saamhorigheid.

Deze collectieve verontwaardiging over bestaand onrecht en deze menselijke solidariteit zijn machtiger dan gewapend geweld. Het bewijs hiervoor heeft Gandhi geleverd met zijn politiek van geweldloosheid. Satyagraha, de kracht van de waarheid, reikt verder dan de grenzen van India. In 1931 werd Gandhi uit de gevangenis ontslagen om te kunnen deelnemen als vertegenwoordiger van de Indische Congres-partij aan een Ronde Tafel Conferentie in Londen. De Ronde Tafel Conferentie mislukte. Maar Gandhi bezocht ook het Engelse textielcentrum Lancashire. En Gandhi, die in India de boycot van Engelse textielgoederen propageerde, werd door zijn vijanden in Lancashire geestdriftig begroet. Gandhi kwam met lege handen terug, maar het verhaal van menselijke solidariteit ervaren in Lancashire was voor het Indische volk voldoende overwinning. De onafhankelijkheid kwam 16 jaar later.

Deze menselijke solidariteit is geen vaag ideaal maar een bestaand feit. Als er nu onder de metaalarbeiders in West Europa gecollecteerd zou worden om de op-

bouw van nationale metaal-industrieën in Zuidoost-Azië te ondersteunen, dan zouden waarschijnlijk maar weinigen bezwaar maken en vrezen voor concurrentie en werkloosheid in de Europese metaalindustrie, maar velen zouden spontaan meewerken omdat ze overtuigd zijn dat het gaat om de welvaartsverhoging van miljoenen medemens en omdat ze overtuigd zijn dat de solidariteit tussen de arbeiders in Europa en Azië een winst betekent die niet valt te berekenen.

We leven in een tijd die geladen is van internationale spanningen. De evenementen volgen elkaar op in adembenemende vaart. Machtsverhoudingen wijzigen zich. Onderlinge politieke verhoudingen veranderen. Achter al deze veranderingen staat de mens. Onder het oppervlak van politieke verschuivingen wordt overal de worsteling zichtbaar van menselijke groepen om betere maatschappelijke posities, om rechtvaardiger verdeling van de welvaart.

Meer dan de helft van de mensheid leeft nog in honger en gebrek. Dit vormt de grootste uitdaging van deze eeuw. De wereld snakt naar een manifestatie van menselijke solidariteit. Hier ligt een internationaal project van grootscheepse constructieve samenwerking. Er is een verlangen naar samenwerking. Dit verlangen leeft, leeft intens. Het is van enorm belang de constructieve krachten in de mensheid juist in dit tijdsgewricht te bundelen en te mobiliseren. He gaat om het welzijn van honderden miljoenen mensen van nu en van de komende generatie. De weg die afgelegd moet worden is moeilijk en lang. Maar het uitzicht is er. En dit uitzicht vervult de wereld met hoop. Krachten van opbouw zijn aan het werk. Krachten die de wereld en de mensheid samenbinden.

Kunnen wij mensen onze menselijke vermogens ook constructief inzetten voor de verwezenlijking van een menswaardiger wereld?

Deze vraag raakt de oergrond van ons hele mens-zijn.

Dr. KWEE SWAN LIAT

ONTMOETING TUSSEN OOST EN WEST

door

KWEE SWAN LIAT

Uitgave N. Kluwer met medewerking van het Humanistisch Verbond.

178 pagina's - gebonden f 6,50 - ingenaaid f 4,90.

Bestellingen bij het Centraal Bureau Humanistisch Verbond,
Bleyenburghstr. 1, Utrecht, Postgiro 304960.

HET WOORD VAN DE WEEK

VERSCHIJNT
WEKELIJKS
18 NOVEMBER 1956

Frankering bij
Abonnement
UTRECHT

De Heer
Mevrouw
Mejuffrouw

Onbestelbare exemplaren
terug aan:
Bleyenburgerstraat 1, Utrecht

Het Woord van de Week

Humanistische radiolezingen uitgesproken voor de Vari-microfoon.

Administratie en redactie: Humanistisch Verbond, Bleyenburgerstraat 1, Utrecht, Postgiro 304960
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling f 1,— p. kwart., losse numm. f 0,20, buitenland f 4,60 p.j.